וועטער:
אמעיסטן קלאר און ווארים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

דאס אידישע ווארט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

זון אויפגאנג — 4.45
זון אונטערגאנג — 8.23

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

Vol. 20, No. 147. Winnipeg, Thur. July 24, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג כח׳ תמוז, תר״ץ.

שלום צווישן אידן און אראבער געפייערט מיט גרויס פראד

אראבער זאגן זיי האבן חרטה און אידן זיינען זיי מוחל און בעטן רעגירונג צוריקציען אנקלאגעס פון מארד־פארזוך

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, יולי 24 (איטא). — א פייער־לאכע צערעמאניע איז נעכטן אוונט פאר־געקומען אין בעצפאפא, אן אראביש דארף נאענט צו מקור חיים, ווען א שלום אפ־מאך איז געמאכט געווארן צווישן די אראבער און די אידן און אנגענומען געווארן מיט דער גאנצער אריענטאלער פייערלאכ־קייט, אונטער אזעלכע אומשטענדן.

דער שלום אפמאך איז געשלאסן געווארן נאך דעם, ווי די אראבער האבן אריינגע־שיקט א דערקלערונג צו דער רעגירונג, אז זיי האבן חרטה, וואס זיי האבן אטא־קירט דעם אידישן קווארטאל לעצטן אוי־גוסט, און דער זעלבער צייט האבן די אידן פון מקור חיים דערלאנגט א פעטי־ציע צו דער רעגירונג, בעטנדיק אז די רע־גירונג זאל צוריקציען די אנקלאגעס קעגן צוויי אראבער פון בעצפאפא, וועלכע ווע־רען באשולדיקט פאר א פארזוך צו מארדן — ווי א סימן אז זיי זיינען זיי מוחל.

—(::)—

פינף ברידער, וועמעס עלטער באטרעפט 400 יאר וועלן שטי־מען אין די וואלן מאנטאג

קינגסטאן, אנט.— פינף ברידער וואס זיינען געבארן אלע אין לענאקס קאונטי, וועמעס עלטער, צוזאמענגערעכנט, בא־טרעפט 400 יאר, וועלן שטימען מאנטאג אין די פעדעראלע וואלן. זיי זיינען אלע געוועזן זייער גאנץ לעבן ליבעראלן. דאס זיינען: דזשארדזש רייט, 83 יאר; וויליאם, 80; טשארלס 78, און עדווארד 71.

—(::)—

מען שניידט שוין גערשטן אין מאניטאבא

דער אגריקולטור דעפארטמענט אין מאניטאבא באריכטעט, אז אין ווייטוואָ־טער, מאניטאבא, האט מען שוין נעכטן אנגעהויבן צו שניידן גערשטן. דאס איז דער ערשטער באריכט וועגן שניט אין מאניטאבא.

3,660 טויט, טויזנטער פארוואונדעט אין ערדציטערניש אין איטאליע

דריי שטעט זיינען אינגאנצן אפגעווישט געווארן. — שווערע גע־ביידעס זיינען צעשאטן געווארן ווי פולווער.

דער קארעספאנדענט פון "יונייטעד ניוס" אין איטאליע, טאמאס מארגאן, טע־לעגראפירט פון בענעווענטא, אז די ערד־ציטערניש וואס איז פארגעקומען מיטוואך פרי, האט פארשאפן איינע פון די גרעס־טע טראגעדיעס פון די לעצטע יארן.

א צוזאמענרעכענונג פון די טויטע אין פארשיידענע געגנטן צייגט שוין 3660 נפשות.

פון די דאזיקע זיינען 3000 געטויטעט געווארן אין דער פראווינץ אין בענעווענ־טא, און פון די, זיינען 2000 פון דעם שטעטל ווילאנאווא־אלבאנעזע, וואס רע־כענט אינגאנצן 3000 נפשות.

"איידער איך בין דא אנגעקומען — טע־לעגראפירט דער קארעספאנדענט — האט מען מיר געזאגט, אז דא זיינען 100 מענ־שען טויט, אבער פאקטיש זיינען דא גע־ווען 2000, אזוי ווייניק האט מען גע־וואוסט, וועגן דער לאגע, א דאנק דער אונ־טערברעכונג פון די טעלעגראמען און טע־לעפאן דראטן און אלע קאמוניקאציעס מיט׳ן גאנצן געגנט.

"און מען קאן זיך גאר ניט פארשטעלן דאס גרויזאמע בילד וואס איך האב פאר מיר געזען: קיין איינציק הויז איז ניט פארבליבן גאנץ; אלע זיינען צוזאמענגע־פאלן און צעבראכן אויף שטיקלאך. סאל־דאטן שלעפן פון אונטער די רואינען די טויטע קערפערס און באגראבן זיי אזוי שנעל, ווי מעגלאך. די קערפערס זיינען שרעקלאך צעקאליעטשעט. קליינע קינדער זיינען צוזאמענגעקוועטשט געווארן אין זייערע ווינקעלאך און זיינען געפונען געווא־רען פארטרונקען אין בלוט. די וואס זיי־נען געבליבן לעבן זיינען אזוי צעטראגן, אז זיי קאנען זיך אפילו ניט דערמאנען זייערע נעמען.

נאפאלי, איטאליע, יולי 24. — איינע פון די שוידערלאכסטע ערד־ציטערנישן האט אויפגעטרייסלט דרום איטאליע, די צאל טויטע און פארוואונדעטע איז אומ־געהויער גרויס.

דער לעצטער באריכט לויטעט: אז אמשטארקסטן האבן געליטן די פינף פרא־ווינצן: נעאפאלי, בענעווענטא, אוועלי־...

נא׳ פאגיא און פאטענזא.

די דאזיקע פינף פראווינצן פארמאגן א שטח לאנד פון 8,442 סקווער מייל, און א באפעלקערונג פון דריי מיליאן, 843 טויזנט און 778.

מעלפי, א שטאט פון 12,000, ווערט באריכטעט איז כמעט אינגאנצן פרניכ־טעט געווארן.

דער באריכט לויטעט, אז זעקס שטא־קיקע אפארטמענט הייזער זיינען צע־שפאלטן געווארן אזוי ווי מען וואלט זיי צעהאקט מיט א האק, שווערע געביידעס זיינען צעשאטן געווארן אזוי ווי פול־ווער. אין א צאל שטעט און שטעטלאך זיינען די גאסן פארפלייצט און פאר־בלאקאדירט מיט ברוך פון די הייזער מע־בעל און פארשיידענע הויז באלעבאטיש־קייטן וואלגערן זיך ארום צווישן די אומ־געפאלענע געביידעס. די איינוואוינער פון א סך געביידעס זיינען אנטלאפן אויס מורא אז זיי וועלן איינפאלן.

פליכטלינגע וועלכע זיינען אנגעקומען אהער פון מעלפי און פון אנדערע שטעט פון דעם חורבן ראיאן, דערציילן טראגי־שע געשיכטעס. א סך פארוואונדעטע וואלגערן זיך ארום איבער די גאסן.

דער קראך איז געווען אזא שטארקער — דערציילן די פליכטלינגע, אז זיי האבן געמיינט אז די וועלט גייט אונטער.

א צאל פרויען זיינען געשטארבן פון שרעק. איין פרוי איז געפונען געווארן א טויטע האלטנדיק אן עופה׳לע אין איר־רע ארעמס.

די גאסן אין די שטעט וואו דער אומ־...

גליק האט זיך געטראפן, זעען אויס א סך ערגער ווי נאך א מלחמה. טויטע וואלגערן זיך אין די צעגדליקער איבער די גאסן, א סך פון זיי איז שווער צו דערקענען. עלנט און נויט האט ארומגע־כאפט די ליידנדע פראווינצן. דער חור־בן איז איינער פון די שוידערלאכסטע אין דער געשיכטע פון ערד ציטערנישן אין איטאליע. מען דיינקט אז די צאל טויטע וועט דערגרייכן ביז פיר טוי־זענט.

פראפ. איינשטיין באטייליקט זיך אין אינטעלעקטועלער קא־מיסיע פון פעלקער ליג

זשענעווע, יולי 24 (איטא). — פרא־פעסאר אלבערט איינשטיין וועט זיך בא־טייליקן היינט אין דער אלגעמיינער סע־סיע פון דעם קאמיטעט פאר אינטעלעק־טועלער קאאפעראציע, פון וועלכער ער איז א מיטגליד.

אונטערזוכונג אנטדעקט רומענישע טעראר ארגאניזאציע

אונטערזוכונגס באאמטע קאנפיסקירן דאקומענטן פון אנטיסעמיטישער ארגאניזאציע

ווין, יולי 24 (איטא).— די אונטער־זוכונג פון דעם פארזוך צו טויטן דר. קאנ־סטאנטין אנגעלעסקו, רומענישער עקטינג מיניסטער פון אינערן, האט שוין פעסט־געשטעלט דעם פאקט, אז עס עקזיסטירט א פאשיסטישע טעראר־ארגאניזאציע. דער פאר האט דער ריכטער, וועלכער פירט די אונטערזוכונג געשטעלט אונטער א שטרענגן קרייז־פארהער דעם אנטיסע־מיטישן פירער קאדריאנו, און אין דער זעלבער צייט האט מען אונטערגעזוכט די צימערן פון דער אנטיסעמיטישער יוניאן און קאנפיסקירט פארשיידענע מאטעריא־לען — לויט באריכטן וואס זיינען פאר־עפנטלאכט אין דער עסטרייכישער פרע־סע.

די טעלעגראפישע אגענטור "ראדאר" מעלדעט, אז א ספעציעלער מיטינג פון דעם מיניסטארן קאבינעט איז פארגע־קומען אין בוקארעסט נעכטן אוונט און ס׳איז באשלאסן געווארן צו אננעמען די שטרענגסטע מיטלען קעגן אלע פאליטישע ארגאניזאציעס.

—(::)—

הירש דער־הרג׳עט געווארן לוי־פענדיק איבער די גאסן פון פארט ארטור

פארט ארטור, אנט., יולי 24. — א גרויסער הירש האט זיך באגעגנט מיטן טויט אין די גאסן פון פארט ארטור, וואו ער איז ארומגעלאפן אין א ווילדן גאלאפ אין גרויס שרעק.

געיאגט פון הינט, האט זיך דער הירש געטראגן מיט אן אומגעהויער פלינקייט. קינדער פון די גאסן זיינען געלאפן אין טויט שרעק צו די זייטן פון די גאסן און דער הירש איז געלאפן פון איין גאס אין דער צווייטער ביז ער האט זיך אנגע־שטויסן אין א פארקן און ער האט זיך איבערגעבראכן דעם האלז.

געשעפטן בעסער אין וויניפעג ווי אין אנדע־רע שטעט

"געשעפטן אין אלגעמיין זעען אויס צו זיין בעסער אין וויניפעג; אין פארלויף פון די לעצטע צוויי וואכן, ווי אין וועל־כער עס איז אנדער שטאט אין מערב קאנאדע", — איז די מיינונג פון סי. א. היפוועל, פון וואלקערוויל, אנטעריא, אסיסטענט סיילס מענעדזשער פון דזשע־נעראל מאטארס, וועלכער געפינט זיך אין וויניפעג אויף זיין וועג מזרח, נאך א גע־שעפט רייזע איבער מערב קאנאדע.

"די ׳קראפס׳ אין מאניטאבא זעען אויס צו זיין בעסער ווי זיי זיינען אין סאסקעטשעוואן און אין אלבערטא", — האט ער געזאגט.

"געשעפטן, נאטירלאך, זיינען איצט אין ערגעץ ניט גלענצענד", — האט מר. היפ־וועל געזאגט, — אבער נעמענדיק אין אנ־באטראכט אין דורכשניט די געשעפטן פאר די פארגאנגענע פינף יאר, איז ניטא קיין אורזאך צו זיין פעסימיסטיש".

מר. היפוועל האט אויסגעדריקט זיין מיינונג אז וויניפעג וואלט געווען א וואונ־דערבארער פלאץ פאר טוריסטן, ווען מער וועגן אהער וואלט געבויט געווארן.

לופט - פליער ברײנגט מיט זיך טויטן פאסא־זשיר דערטרונקענע אויפ׳ן וועג

עדמאנטאן, אלטא.— א שרעקלאכע דערפארונג האט געהאט דעיל אטקינסאן, פילאט פון וועסטערן קאנאדע עירוויים, אין די פארפרוירענע וואסערן פון טייך ניסקו, און צפון סאסקאטשעוואן. ער האט מיט זיך געפירט ווי א פאסאזשיר דעם יונגן וואודראו "טשאק" אינגל, 17 יאר אלט, פון די פאס, מאניטאבא.

אטקינסאן דערציילט, אז ווען ער האט דערגרייכט מיט זיין עראפלאן דעם טייך ניסקו, איז ער פארכאפט געווארן פון א שרעקלאכן ווינט, וועלכער האט אים ארונ־טערגעשלאגן און ער איז אריינגעפאלן אין טייך אריין. פאר א צייט איז עס אים גע־לונגען צו האלטן דעם עראפלאן אויפ׳ן וואסער, אבער פלוצלונג איז אנגעקומען א שטארקער שטורעם ווינט און האט דעם עראפלאן איבערגעקערט. ער, דער פילאט, איז ארומגעשוואומען זוכנדיק דעם פאסא־זשיר אין וואסער אבער ער האט אים ניט געקאנט געפונען, זייענדיק געשטערט פון גרויסע כוואליעס געטריבן פונ׳ם ווינט. דריי טעג האט ער אפגעווארט ביים ברעג פון טייך ביז דער קערפער איז ארויסגע־שווומען.

קאראנער ברייטוויט פון עדמאנטאן, האט אונטערזוכט דעם אומגליקס-פאל און האט דערקלערט, אז דאס איז א צופאל פאראורזאכט פון דעם וועטער.

—(::)—

אידיש-ענגלישע רעליף טעטי־קייט דערלויבט אין רוסלאנד

מאסקווע, יולי 24טן (איטא).— נאך פארהאנדלונגען וואס זיינען אנגעגאנגען איניקע וואכן צייט מיט דעם טשערמאן פון דער "פעדעראציע פון אידישן רעליף" אין ענגלאנד, דר. יאכעלסאן, מיט דעם "קאמיזעט", איז היינט אונטערגעשריבן גע־ווארן אן אפמאך, לויט וועלכן עס ווערט דערלויבט דער "פעדעראציע" אנצופירן א הילפס טעטיקייט צווישן די אידן אין סאוועט רוסלאנד.

דר. יאכעלסאן האט זיך דא איצט צו־ריקגעקערט פון א רייזע איבע ראוקראינע, וואו ער האט צוגעגרייט געוויע ארבעטס־פלענער וועגן דער הילפס טעטיקייט פון דער לאנדאנער ארגאניזאציע. די העכסטע סאוועטישע רעגירונגס אינסטאנץ וועט אין פארלויף פון א וואך גוטהייסן דעם דא־זיקן אפמאך.

—(::)—

27,612 אימיגראנטן זיינען אריינגעקומען אין קאנאדע

לויט א באריכט פון קאנאדער אימי־גראציע דעפארטמענט, זיינען פאר די מאנאטן יאנואר, פעברואר און מארט פון היינטיקן יאר, אריינגעקומען אין קאנאדע 27,612 אימיגראנטן. פון מארט מאנאט ביז היינטיקן טאג איז דערוויל ניט פארעפנטלאכט געווארן וועגן דער אריינגעקומענער צאל אימיגראנטן.

די דאזיקע צאל אריינגעקומענע אי־מיגראנטן, שליסן ניט איין די אימיגראנ־טען וועלכע זיינען אריינגעקומען אין קא־נאדע מיט ערשטן און צווייטן קלאס, וואס איז ווארשיינלאך זייער קליין אין צאל.

היפס ענטוזיאסטיש אויפגענומען ביי אידישער מאסן-פארזאמלונג

איך וועל אנווענדן אלע מיינע מעגלאכקייטן פונקט ווי אין די פריערדיקע יארן צו טאן דאס בעס־טע פאר אייערע אינטערעסן", — האט געזאגט דער ארבעטער קאנדידאט

"דערווייל מיך ניט פאר מיינע פארשפרעכונגען, נאר פאר דעם וואס איך האב שוין אויפגעטאן", — זאגט היפס

פארשפרעכונגס ערב-וואלן, חוץ איין פאר־שפרעכן וואס איך זאל אייך ווידער צו, און דאס איז, — איך וועל אנווענדן אלע מיינע מעגלאכקייטן, פונקט ווי אין די פריערדיקע יארן, צו טאן דאס בעסטע פאר אייערע אינטערעסן," — האט ער...

און דורכגעטראגן אויף זייערע פלייצעס איז איצט געווארן דער לאזונג פון די אנ־דערע צדדים, מיט וואס זיי צאצקען זיך, האט ער געזאגט.

דר. וויקטאר האט אויסגעדריקט זיין האפענונג, אז יעדער איד וועט שטימען...

א גוט באזוכטע פארזאמלונג איז אפ־געהאלטן געווארן נעכטן אוונט אין פרץ אינסטיטוט, ארראנזשירט פון דעם אידישן קאמיטעט פאר דער ווידער־דערוויילונג פון א. א. היפס, ארבעטער קאנדידאט פאר נארט וויניפעג אין פעדעראלן פארלאמענט.

שלאגט פאר קאנפערענץ וועגן "אויר־לי קלאזינג ביילאו"

מעיאר וועב טרעט ארויס שארף קעגן טשיין סטארס, פארטיי־דיקט קליינע סטארקיפערס

נעכטן נאכמיטאג האט די "העלט קא־מיטע פון דער שטאט פארוואלטונג אויפ־גענומען דעלעגאציעס פון פארשיידענע פאראינטערעסירטע צדדים אין דער נייער ביי־לאו׳ וועגן פארמאכן די סטארס מיט־וואך נאכמיטאג.

די גראסערי סטארקיפערס אסאסיאיי־שאן איז געווען פארטראטן און האט פרא־טעסטירט קעגן דעם געזעץ, פאדערנדיק, אז מען זאל מאכן אן אויסנאם פאר אזעל־כע סטארס וואס האבן ניט קיין אנגע־שטעלטע. מעיאר וועב האט שארף קרי־טיקירט די טשיין סטארס, און פארטיי־דיקט די קלענערע סטארקיפערס.

"פארוואס, האט דער מעיאר געזאגט, איז עס געווען נויטיק צו דורכפירן א גע־זעץ וועגן דעם, אזוי גיך ווי איר זייט אריינגעקומען צו אונז אין שטאט? האט ער זיך געווענדעט צו די טשיין סטארס פארטרעטער, איר זייט ניט קיין ספארטס־מען — ביז איצט האבן אלע פארמאכט די סטארס וועלכע האבן געוואלט גיבן א פרייען נאכמיטאג זייערע אנגעשטעלטע, אן קיין געזעץ, זייט איר געקומען און ווילט ארויפצווינגען אייער ווילן אויף די קליינע סטארקיפערס — איר קאנט ניט האלטן צווישן זיך א "דזשענטלמענס אג־רימענט".

ס׳איז באשלאסן געווארן, אז די גראָ־סערס און די בוטשערס זאלן רופן א מי־טינג צווישן זיך און זיך צוזאמענריידן וועגן דער אנגעלעגנהייט.

ענגלישע רעגירונג וועט אננעמען אלע רעקאמענדאציעס צו העלפן דער־גרייכן ציל פון מאנדאט

רומענישע סטודענטן האבן גענומען שבועה צו פארניכטן די אידן

ווין, יולי 24 (איטא). — ערנסטע אנ־טיסעמיטישע אנפאלן אין רומעניע ווערן באריכטעט פון דער אונגארישער נייעס אגענטור. צוואנציק ארעסטירטע סטודענ־טען זאלן האבן דערקלערט ביי דער אונ־טערזוכונג אז זיי האבן זיך אונטערגענער־מען אונטער א שבועה צו קאדריאנו, צו פארניכטן אלע אידן.

דערוויל האט דער פראקוראר וואס פירט אן די אונטערזוכונג, באפרייט קאד־ריאנון. די רומענישע פרעסע קריטיקירט דעם אינערן מיניסטער, וואידא וואיעוואד, דערפאר וואס ער איז צו פאסיוו און מיט זיין גלייכגילטיקייט העלפט ער די אנטי־סעמיטישע אגיטאציעס, ביז עס קומט צו...

כאאס. די צייטונג "אדווערול" באשולדיקט דעם מיניסטער אין אויסנוצן רעגירונגס פאנדן צו העלפן די אגיטאטארן.

סקאנדאל ביי רבנישע וואלן

ווין, יולי 24 (איטא). — סקאנדאליע־זע סצענעס זיינען פארגעקומען אין דער סלאוואקישער קהלה אין פארבינדונג מיט די רבנ׳ישע וואלן. די שטרייטנדיקע צדדים האבן זיך באנוצט מיט פויסטן און שטע־קענס ביז די פאליציי איז אונטערגעקומען און אויסגעליידיקט דעם זאל וואו די וואלן זיינען פארגעקומען. דער שטרייט האט פאראורזאכט א שפאלטונג אין דער קהלה.

גענגסטערס דערמארדן אנאנסירער פון ראדיא סטאנציע אין דעטראיט

דעטראיט, מיש., יולי 24. — געראלד "דזשערי" באקלי, דער ראדיא אנאנסי־רער פאר דער סטאנציע וו. מ. בי. סי., איז נעכטן, 2.54 נ. מ. דערשאסן גע־ווארן פון דריי באנדיטן אין דעם קא־רידאר פון לאסאל האטעל.

גאס און זיי זיינען אריין אין א טעאטער, לויט א דערקלערונג פון איניקע עדות.

—(::)—

וויל אמעריקע זאל דע־פארטירן קאמוניסטן